

Prevenција: KAZALIŠNE PRIČE (aktivnost informiranja, poticanja kritičkog razmišljanja)

Provoditelj: Udruga Hepatos Rijeka

Godina provedbe: 2022

Kratki opis programa

Projekt predviđa seriju aktivnosti ciljane prevencije rizika ponašanja mladih koje uključuju mlade i njihovo neposredno okruženje odraslih. Sadržaji projekta usmjereni su informiranju, edukaciji, razvoju kritičkog mišljenja i aktivnoj participaciji ciljanih skupina kako bi se osigurala bolja recepcija preventivnih poruka.

Sažetak programa

Prvi cilj ovog projekta je informirati i educirati mlade o rizicima ponašanjima i njihovim zdravstvenim, socijalnim i psihološkim posljedicama, te potaknuti njihovo kritičko promišljanje s obzirom na različite aspekte rizika ponašanja uključujući i aspekte legaliteta (norme građanskog suživota i uzajamnog poštovanja), te vrijednosnog aspekta.

Ovaj se cilj bazira na pretpostavci aktivnog (svjesnog i namjernog) odabira rizičnog ponašanja od strane mladih, za razliku od koncepta žrtve.

Odabir rizičnog ponašanja od strane mladih najčešće je takav, iako je njihova "svijest" i "namjera" pod utjecajem nedovoljnih znanja i iskustava, te utjecajem vršnjaka u skupini.

Izbor rizičnog ponašanja i stupanj samozaštite koji će imati u najvećoj mjeri u kontroli mlade osobe, stoga je senzibilizacija mladih za ovaj problem najznačajnije oruđe prevencije.

Senzibilizacija ne znači samo prijenos preventivnih poruka, već i usvajanje kritičke svijesti o nekom pitanju ili problemu, mogućnost dijaloga, edukativnog konfrontiranja, ali i aktivnog učesništva u difuziji kritičkog i odgovornog odnosa prema uporabi sredstava ovisnosti i drugih rizičnih ponašanja koja mogu nanjeti zdravstvenu, psihološku i socijalnu štetu.

U ostvarenju cilja senzibilizacije mladih u ovom se projektu koriste kazališne predstave "Lucijina priča", "Boca istine" i "Život s vagom" u izvedbi RI teatra, predavanja o zdravstvenim, psihološkim i socijalnim posljedicama rizika ponašanja, radionice poticanja kritičkog mišljenja kod mladih vrši psihologinja Udruge Hepatos Rijeka

Zahvaćanje neposrednog okruženja mladih preventivnim projektima, odnosno njihovih najvažnijih referentnih figura, ima posebno mjesto u preventivskim strategijama jer promovira dijalog između ove dvije skupine.

Drogiranje, alkoholiziranje i druga rizična ponašanja često su tabu-tema i u obiteljima koje nisu disfunkcionalne.

Mladima su dostupni različiti izvori informacija i dezinformacija putem kojih se oboružavaju argumentima koji opravdavaju njihova rizična ponašanja.

Tržište drogama, sa svoje strane, maketinski se osuvremenilo koriste i paradigmu zdravlja-prirode (marihuana kao lijek i kao prirodni proizvod), pomodnim "bio" i "etno"epitetima, ili pak aspekta "legalnosti" koji naglašavaju trgovci tzv. "novim" drogama.

Odrasli iz okruženja mladih, su puno manje informirani, zatečeni i zbunjeni ovim argumentacijama i obično se pred njima povlače ili u rigidno "ne" bez objašnjenja ili u prešutni pristanak s nadom da mlada osoba neće progredirati u uporabu "težih" droga.

Oba pristupa su pogrešna, jer je mladima konfrontacija neophodna da bi se odredili u odnosu na pojave u svojoj okolini.

Potrebno im je i konstruktivno sukobljavanje da bi postavili vlastite granice, te da bi, kada se odluče za njihovo kršenje, u tome bili što je moguće više odgovorni u odnosu na sebe i druge.

Represivni model, bez mogućnosti dijaloga i konfrontacije je, pak, više nego zastario, s obzirom na paradigmu odgoja koja se posljednjih desetljeća znatno promijenila.

Mladi su danas, više nego ikad prije, neskloni autoritarnim odgojnim porukama, stoga je u njihovom odgojanju i usmjeravanju potrebno imati široki spektar znanja, vještina i kompetencija.

Edukacija i informiranje osoba iz neposrednog okruženja mladih potrebna je za uspostavu dijaloga i argumentiranje stavova odraslih u odnosu na ove argumente, budući da je isključiva upotreba represivnih metoda, bez mogućnosti dijaloga među generacijama, neinkovita u prevenciji.

Stoga drugi cilj ovog projekta jest unaprijediti dijalog između mladih i najvažnijih odraslih figura u njihovom okruženju o problemima upotrebe droga i drugih rizika njihovog ponašanja.

Roditelji, nastavnici i odgajatelji će se putem educiranja, informiranja, radionica na temu suočavanja sa problemom zlouporabe psihoaktivnih tvari, te individualnog savjetovanja senzibilizirati za ovu tematiku.

Senzibilizacija je proces rasta kritičke svijesti obje ciljane skupine.

U ovom projektu ona se odnosi i na usvajanje „zdravih“ životnih stilova, a njezina uspješnost osigurana je i putem aktivnosti koje uključuju i aktiviraju adolescente (teatar, diskusija, radionice, predavanja) stimuliraju i na uravnotežen i integriran na in kognitivne (znati, razmišljati), emotivne (osjećati, razvijati empatiju, zrcaliti identitet) i voljne (diskutirati, reagirati, fotografirati) komponente.

Mogućnost internetskog i osobnog savjetovanja koja će u inicijama biti predložena u promidžbenom materijalu koji će im biti podijeljen nakon pojedinih aktivnosti ciljana je indiciranoj prevenciji rizika pojedinih i njihovim obiteljima koje se mogu obratiti za pomoć stručnim osobama.

Izvoditelji u ovom projektu je stručno osoblje zaposleno u organizaciji nositelja projekta i partnerskim organizacijama koje se prevencijom ovisnosti bavi dugi niz godina, te vanjski suradnici – stručnjaci za zdravstvenu edukaciju.

Oni će biti provoditelji u aktivnostima educiranja i informiranja (predavanja), te u aktivnostima radioničkog tipa.

Opći cilj ovog projekta je prevenirati i smanjiti zdravstvene, psihološke i socijalne posljedice rizika njihovog ponašanja mladih kroz obuhvat prevencijskim aktivnostima mladih i odraslih osoba iz njihovog neposrednog okruženja. Kroz projektne aktivnosti senzibilizirati obje ciljane skupine za kritičko promišljanje i međusobni dijalog.

Specifični ciljevi:

1. Na originalan i kreativan način korištenjem kazališne predstave informirati mlade o zdravstvenim, psihološkim i socijalnim rizicima nekih, među mladima često prisutnih rizika njihovog ponašanja (prekomjerno pijenje, eksperimentiranje s drogama, nezastidljivi seksualni odnosi, tetoviranje i pirsanje)- indikatori uspješnosti: broj održanih predstava, broj mladih koji je predstavu vidjelo, broj podijeljenih letaka sa informacijama o mogućnostima savjetovanja, evaluacijski listići i s procjenom svijetla, korisnosti, novonaučenih informacija

2. Jačati kritičko razmišljanje i odgovorno ponašanje mladih kroz edukaciju, informiranje i aktivne metode grupnog rada; indikatori uspješnosti: broj održanih radionica, broj uključenih adolescenata, evaluacijski listići i s procjenom svijetla, novonaučenih sadržaja, korisnosti radionice za buduće odluke i izbore

3. Obuhvatiti visoko-riziku populaciju mladih i njihovih roditelja savjetovanjem putem internetskog medija i osobno, te ih uputiti na odgovarajuća liječenja i tretmane (savjetodavne, psihoterapijske); indikatori uspješnosti: broj osoba iz obje ciljane skupine koje su se obratile za pomoć putem internetskog medija, telefonski ili osobno, broj osoba koje su upućene na odgovarajuća liječenja, liječenje intervencije i tretmane

4. Informirati, educirati najvažnije osobe iz okruženja mladih (roditelje, odgajatelje i nastavnike) o rizicima njihovog ponašanja, njihovim mogućim zdravstvenim i socijalnim posljedicama, suočavanju sa ovim problemima, mogućnostima postupanja i dostupnoj stručnoj pomoći, vještinama kompetentnog roditeljstva- indikatori uspješnosti: broj održanih predavanja i radionica, broj obuhvaćenih korisnika, evaluacijski listići i s procjenom svijetla, korisnosti, novousvojenih znanja, vještina i stavova

5. Promovirati zdrave životne stilove, aktivnosti i ponašanja usmjerene zdravlju i jačanju zaštitnih faktora kod mladih; indikatori uspješnosti: broj uključenih korisnika.

1. Županije provedbe

Karlovačka, Ličko-senjska, Primorsko-goranska, Zadarska

2. Datum početka i završetka programa

Datum početka: 01.01.2022

Datum završetka: 31.12.2022

3. Ostvaruje li program formalno partnerstvo u zajednici

da

4. Ako da, s kim (suradnik u provedbi)

Grad Rijeka, Primorsko-goranska županija, Nastavni zavod za javno zdravstvo PGŽ, Zavod za javno zdravstvo Ličko-senjske županije, Zavod za javno zdravstvo Karlovačke županije, Zavod za javno zdravstvo Zadarske županije.

5. Dosadašnja iskustva udruge/institucije u provedbi istog ili sličnih programa

Mjesto provedbe programa: Rijeka, Delnice, Mali Lošinj, Cres, Pag, Biograd na moru, Ogulin, Karlovac.

Godina u kojoj se program provodio: 2022.

Broj obuhvaćenih korisnika: 1200

6. Je li program originalno autorsko djelo nositelja ili je preuzet za korištenje uz dozvole autora

Izvor programa: Originalni program

Originalni naziv programa na jeziku s kojeg je preuzet: KAZALIŠNE PREDSTAVE

7. Razina preventivnih intervencija

Univerzalna

8. Okruženje na koje je program primarno usmjeren

Zajednica

9. Rizici i zaštitni faktori na koje program cilja

Rizici: informiranje mladih o zdravstvenim, psihološkim i socijalnim rizicima nekih, među mladima često prisutnih rizika ponašanja

Zaštitni faktori: jačanje kritičkog razmišljanja i odgovornog ponašanja mladih

informiranje, educiranje najvažnijih osoba iz okruženja mladih (roditelja, odgajatelja i nastavnika)

promoviranje zdravih životnih stilova, aktivnosti i ponašanja usmjerenih na zdravlje i jačanje zaštitnih faktora kod mladih

10. Procjena potreba

Način provedbe: Način provedbe: Rizici na ponašanja karakteristika su adolescentnog doba i kao takva, nisu nešto što se pojavljuje samo u našem vremenu.

Njihova pojavnost i učestalost u funkciji su, među ostalim, društvenih zbivanja i položaja mladih u društvu.

Suvremeni teoretičari (Fabbrini, Melucci, 2000) fenomene adolescencije promatraju kao svrsishodne, usmjerene rješavanju evolutivnih zadataka u određenom kontekstu s mogućnostima koje je taj kontekst u stanju ponuditi.

Dakle, rizik nije ponašanje rezultat aktivnog izbora adolescenta, ima funkciju prilagodbavanja ambijentu i u ovom ima adolescenta predstavlja odgovor na različite razvojne zadatke koje mu nisu uvijek jasne i dobro definirane.

Neprikladnost i devijantnost procesi su koji nastaju u skladu s teškoćama na koje adolescent nailazi suočavajući se s razvojnim zadatacima onda kada osobni resursi kojima raspolaže i mogućnosti koje mu nudi njegov životni ambijent rezultiraju neodgovarajućim za jedan zadovoljavajući rast i razvoj (Fabbrini, Melucci, 2000.).

Odrastanje u suvremenom društvu, za razliku od prošlosti u kojoj su uvjeti života bili zacrtani od rođenja, a socijalna mobilnost ograničena, izrazito je složen proces, a u vremenu krize on donosi još manje izvjesnosti stvarajući i okruženje nesigurnosti za mlade.

U suvremenom društvu mladi uvelike ovise o resursima vlastitih obitelji koje se i same nalaze pogođene krizom, što utječe na nestabilnost konteksta u kojem odrastaju. To se neminovno odražava i na porast rizika ponašanja kod mladih.

U recentnom istraživanju Instituta za društvena istraživanja i Zaklade Friedrich Ebert iz 2013. koje je provedeno u Hrvatskoj na 1.500 ispitanika između 14 i 27 godina, utvrđeno je da je konzumacija alkohola među mladima najopasnije rizik ponašanje, što je u skladu s prethodnim istraživanjima.

Jednom tjedno pije se alkohol konzumira gotovo polovica mladih, a alkohol ne konzumira tek svaki peti ispitanik.

Upotreba duhana je na drugom mjestu (30% mladih puši) i u opadanju je, što se pripisuje kampanjama za promjenu

stavova u pogledu pušenja, dok je upotreba alkohola konstantna i ukazuje na izrazito visoku prihvatljivost i raširenost konzumiranja alkohola u hrvatskom društvu.

Istraživanja, nadalje, na različite načine potvrđuju da je u populaciji mladih najmanje 15% onih koje se može svrstati u skupinu mladih sklonih visokom rizikom ponašanjima obzirom na alkohol jer ga konzumiraju jednom tjedno i više, uz istovremenu sklonost opijanju (Bouillet, Male-Mratovi, 2007).

Obzirom na prilično raširenu upotrebu alkohola među mladima, ne čude njihovi stavovi o prihvatljivosti te psihoaktivne supstance (cca 48%), pri čemu znatna većina mladih vjeruje da je on prihvatljiv ili neophodan da bi se pripadalo nekom društvu. Gotovo trećina mladih obuhvaćenih ovim istraživanjem smatra da je konzumiranje marihuane moderno, a epidemiološka praćenja (prema M.Kuzman) pokazuju da preko 50% mladih do kraja srednje škole eksperimentira s ilegalnim drogama.

Oko 50% hrvatskih srednjoškolaca izjavilo je (ESPAD) da povremeno ili često sudjeluje u igrama na sreću (loto, kladionice, kockanje, kockanje na internetu) što nedvojbeno ukazuje na zabrinjavajuće trendove.

Uz pretjerano konzumiranje alkohola, potencijalni rizici za zdravlje mladih nalaze se i u sferi njihova seksualnog života.

Poznato je, naime, da potreba mladih za seksualnim istraživanjem, iskušavanje različitih oblika seksualnih odnosa, fragmentarno znanje, iluzija o neranjivosti uz istovremeni nedostatak komunikacijskih vještina, snažan pritisak vršnjaka i vršnjačkih normi te hedonizam kao važan dio životnog identiteta mladih, predstavljaju dimenzije spolnosti koje utječu na seksualno ponašanje mladih (Dabo i dr., 2008).

Zaključak istraživanja "Mladi u vremenu krize", 2013. je, da kada je riječ o reproduktivnom zdravlju, važno je podsjetiti da petina mladih, unatoč visokom udjelu spolno aktivnih osoba, ne prakticira spolno odgovorno ponašanje.

Budući da udio takvog ponašanja opada sa stupnjem obrazovanja i sazrijevanja mladih, najvažnijim se čini pravovremeno ih obrazovati o posljedicama rizičnog spolnog ponašanja.

Svi navedeni podaci govore u prilog potrebi informiranja i educiranja mladih, ali i osoba koje neposredno učestvuju u njihovom odrastanju i formiranju.

Očekivani rezultati: Očekivani rezultati: Predstave „Lucijina priča“, i "Boca istine" vidjeti će najmanje 2.000 korisnika ovog projekta.

Očekujemo najmanje 150 polaznika radionica kritičkog mišljenja u odnosu na rizika ponašanja koje će se održati u učionicima i školama.

Najmanje 400 korisnika obje korisničke skupine (mladi i odrasli iz njihovog okruženja) biti će informirano o posljedicama rizičnog ponašanja i mogućnostima prevencije tih posljedica.

Očekujemo da će se najmanje 50 korisnika (visoko rizičnih mladih i njihovih roditelja) obratiti za savjetodavnu pomoć. Predstave će moći vidjeti i sva zainteresirana publika, jer će se prikazivati u RI –Teatru i za širu javnost.

Publika će dobiti promidžbeni materijal ovog projekta na kojem će se objaviti datumi održavanja predavanja za javnost, te upute o mogućnostima besplatnog savjetovanja, tako da je očekivani broj korisnika i veći od predviđenog.

11. Trajanje programa

Trajanje jednog ciklusa programa u tjednima: 1

12. Ciljevi programa

Opći: Opći cilj ovog projekta bio je prevenirati i smanjiti zdravstvene, psihološke i socijalne posljedice rizičnog ponašanja mladih kroz obuhvat preventivnim aktivnostima mladih i odraslih osoba iz njihovog neposrednog okruženja. Kroz projektne aktivnosti senzibilizirati obje ciljane skupine za kritičko promišljanje i međusobni dijalog.

Specifični: Specifični: 1. Na originalan i kreativan način korištenjem kazališnih predstava informirati mlade o zdravstvenim, psihološkim i socijalnim rizicima nekih, među mladima često prisutnih rizičnih ponašanja (prekomjerno pijenje,

eksperimentiranje s drogama, nezaštićeni seksualni odnosi, tetoviranje i pirsanje); indikatori uspješnosti: broj održanih predstava, broj mladih koji je predstavu vidjelo, broj podijeljenih letaka sa informacijama o mogućnostima savjetovanja, evaluacijski listići i s procjenom svjetla, korisnosti, novonaučenih informacija

2. Jačati kritičko razmišljanje i odgovorno ponašanje mladih kroz edukaciju, informiranje i aktivne metode grupnog rada; indikatori uspješnosti: broj održanih radionica, broj uključenih adolescenata, evaluacijski listići i s procjenom

svi anja, novonau enih sadržaja, korisnosti radionice za budu e odluke i izbore

3. Obuhvatiti visoko-rizi nu populaciju mladih i njihovih roditelja savjetovanjem putem internetskog medija i osobno, te ih uputiti na odgovaraju e tretmane (savjetodavne, psihoterapijske, lije enje); indikatori uspješnosti: broj osoba iz obje ciljane skupine koje su se obratile za pomo putem internetskog medija, telefonski ili osobno, broj osoba koje su upu ene na odgovaraju e lije enje, lije ni ke intervencije i tretmane

4. Informirati , educirati najvažnije osobe iz okruženja mladih (roditelje, odgajatelje i nastavnike) o rizi nim ponašanjima , njihovim mogu im zdravstvenim i socijalnim posljedicama, suo avanju sa ovim problemima, mogu nostima postupanja i dostupnoj stru noj pomo i, vještinama kompetentnog roditeljstva- indikatori uspješnosti: broj održanih predavanja i radionica, broj obuhva enih korisnika, evaluacijski listi i s procjenom svi anja, korisnosti, novousvojenih znanja, vještina i stavova

5. Promovirati zdrave životne stilove, aktivnosti i ponašanja usmjerene zdravlju i ja anju zaštitnih faktora kod mladih

13. Ciljana skupina

Srednja škola, Obitelj / roditelji

14. Korisnici programa

Opis korisnika: Skupina mladih obuhva enih projektom u dobi je od 14 do 16 godina, oba spola. Radi se o op ojoj populaciji mladih.

Aktivnostima za odrasle obuhva ene su odrasle osobe oba spola od 25 do 60 godina, a radi se o roditeljima, nastavnicima i odgajateljima koji žive i rade sa ciljanom populacijom mladih.

U savjetovanju je obuhva ena populacija mladih od 15 do 30 godina i njihovih roditelja (od 35 do 60 godina).

Radi se o visokorizi nim mladim osobama koje su došle u dodir sa psihoaktivnim supstancama i/ili iz nekih drugih razloga spadaju u visokorizi nu kategoriju za razvoj ovisnosti (psihi ke tegobe, poreme aji u ponašanju, obiteljski razlozi) ili ve spadaju u kategoriju konzumenata ili ovisnika.

Korisnici su stanovnici Primorsko-goranske županije i dolaze s cijelog podru ja županije.

Kako se projekt razvio uklju io je i u enike Zadarske, Li ko-senjske i Karlova ke županije.

Broj korisnika na godišnjoj bazi: 1200

15. Metode korištene u programu

Savjetovanje, Tribina, Radionica

16. Program je evaluiran

da

17. Vrsta provedene evaluacije

Da - Evaluacija procesa

18. Metoda evaluacije

upitnici/ankete za u enike i profesore

19. Evaluatori

Unutarnji

20. Najvažniji rezultati evaluacije

Edukativne predstave „Lucijina pri a“, „Boca istine, i „Život s vagom“ pogledalo je oko 1200 osoba

U radionicama kriti kog mišljenja u odnosu na rizi na ponašanja sudjelovalo je oko 800 u enika

Predavanjima i radionicama namijenjenim odraslim osobama iz okruženja mladih prisustvovala su 52 osobe

Ukupno oko 600 osoba obje korisni ke skupine informirane o posljedicama rizi nih ponašanja i mogu nostima prevencije tih posljedica

U savjetovanje je uklju eno više od 45 mladih (bilo je predvi eno 30)

Distribuirano 2000 komada letaka s informacijama o projektu i mogućnostima za savjetovanje prilikom izvedbe pojedinih aktivnosti i na štandovima i dijeljenjem na javnim površinama povodom značajnih datuma vezanih uz ovisnosti i promociju zdravlja

Organizirana i izvedena medijska promocija projekta

Prikupljen evaluacijski materijal (potpisne liste, evaluacijski listići i – ankete za sudionike)

Izvedeno je ukupno 42 predstave

U udruzi „Hepatos Rijeka,, obavljeno je 45 savjetovanja i informiranja mladih

Održano 20 radionica za mlade u 8 srednjih škola s prosječnom 20 sudionika po radionici

Održano je 4 predavanja i dva interaktivna predavanja- radionice za roditelje, odgajatelje i nastavnike s ukupno 52 sudionika

Predstave su u 2022. godini gostovale uz Rijeku u Delnicama, Malom Lošinj, Cresu, Karlovcu, Gospiću, Pagu i Biogradu na moru.

21. Program je promoviran u okviru medijske kampanje na nacionalnoj i/ili lokalnoj razini

Promoviran: da

Sadržaj i tijek kampanje: Sadržaj i tijek kampanje: Edukativna predstava " LUCIJINA PRIČA " odigrana je tri puta u Istarskom narodnom kazalištu tijekom obilježavanja Mjeseca borbe protiv ovisnosti 2017. i 2018., a također je bila dio Festivala kazališta u sklopu aktivnosti europskog projekta " ŽIVJETI ZDRAVO " Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo u 2017. , a suradnja se nastavila i kroz 2018. te 2019. g. Kroz 2019. gostovali smo i Malom splitskom kazalištu u Splitu, u Domu dragovoljaca u puli za 6 pulskih srednjih škola te smo u suradnji s nevladinim organizacijama gostovali u Sarajevu i Beogradu. Kroz 2021. , radi svima znanih razloga pandemije COVID -19, nismo imali takvih gostovanja i promocija te smo se do daljnjeg prebacili na on - line izvedbe za zainteresirane škole koje također djeluju u otežanim uvjetima izvedbe nastavnog programa. U listopadu smo održali u živo premijeru predstave „Život s vagom“ u Hrvatskom kulturnom domu u Rijeci za stručne suradnike i suradničke organizacije i škole. U prosincu smo također u živo održali 150-tu „LUCIJINU PRIČU“ također za suradnike i građanstvo.

22. Ukupni proračun programa za jednu godinu provođenja (HRK)

235.000,00

23. Izvori financiranja

Vlastita sredstva (HRK):

Gradsko financiranje (HRK):

Županijsko financiranje (HRK):

Nacionalno financiranje (HRK): 235000

Drugi izvori (HRK):